

Niemand sterft alleen

NIEK HENDRIKS

NIEMAND STERFT ALLEEN

SONNETTEN

Ontwerp omslag: vandijk ontwerpt, Eindhoven

Ontwerp binnenwerk: Palmslag, Groningen

Redactie: Suzanne Brouwer

Foto omslag: Josien Wallast

© 2025 Uitgeverij Palmslag | Niek Hendriks

www.palmslag.nl

info@palmslag.nl

Alle rechten voorbehouden. Niets uit dit boek mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, internet, fotokopie, microfilm of op welke andere (digitale) wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan, ook niet voor het trainen van kunstmatige intelligentie (AI) en/of soortgelijke technologieën.

All rights reserved, including those for text and data mining, AI training and similar technology. No part of this book may be reproduced in any form by print, internet, photoprint, microfilm or any other (digital) means without written permission from the publisher.

ISBN 978 94 933 4398 6

NUR 306

In memoriam Jeanette Clarisse
(29-8-1953 – 11-9-2024):
ze was mijn alles

Our dead are never dead to us until we have forgotten them.
George Eliot – Adam Bede

Korte levensloop van Jeanette:

Toen ik haar leerde kennen was Jeanette al ziek. Ze wist het nog niet, maar ons dagje naar het strand verzandde in tumult toen ze de weg terug, omhoog de duinen op, niet af kon maken. Een paar maanden later hoorde ze de diagnose van de vele voorafgaande onderzoeken: uitgezaaide kanker die behandelbaar zou zijn. De vele chemokuren en ontelbaar diepingrijpende bestralingen hebben alles binnen in haar, hart, longen en nieren, stukgemaakt. De kanker is niet meer teruggekomen, maar ze was veroordeeld tot een leven binnen, tussen muren die steeds dichter naderden. Ze kon toen al geen kinderen meer krijgen door een veronachtzaamde blindedarmontsteking in haar vroege jeugd die op haar eileiders is geslagen. Het was de eerste van een vijftal keren dat ze op de rand van dood en leven heeft gebivakkeerd. Ze heeft het nog negen keer geprobeerd door middel van de ene na de andere operatie, die niet geholpen hebben totdat ze door het een of ander wonder wel zwanger bleek te zijn. Ze heeft er achtenveertig uur van mogen proeven, totdat bleek dat het kind gestorven was in een van haar verschrompelde eileiders.

Een andere rode draad in Jeanettes turbulente leven is haar tweelingzusje Corrie, zij bleek in die tijd even zwanger te zijn, maar werd wel geloofd toen haar, weken voor Jeanette, verteld werd dat zij ook, als eerste weliswaar, een blindedarmontsteking had. Het heeft Jeanette getekend, zoals ook de dood van haar geliefde moeder haar van binnen heeft verscheurd en tot op het laatst verdriet gedaan. De kinderen van Corrie werden ook Jeanettes kinderen. Ze heeft ze mede opgevoed, gesteund en zelfs financieel onderhouden. Maar toen nichtje, door mij van een nieuwe naam voorzien, haar bloedeigen en ook enig aanwezige tante verbood om bij haar bevalling te zijn en Jeanette zich erdoor gekwetst en afgewezen voelde, was de boot met nichtje aan. Die vond Jeanettes heel begrijpelijke emotie zwaar overdreven, waardoor ze het contact verbrak. De laatste reactie van de nicht was dat Jeanette jaloers was dat zij doodging en haar zusje niet. Jeanette zou zich buiten de familie geplaatst hebben. Neef, ook door mij vernoemd, ontspoorde in zijn jeugd door drugsgebruik en chronisch geldtekort, dat hij bij mamsie, Jeanette dus, te pas en onpas leende zonder ooit nog terug te betalen. Die breuk stamt van eerder, werd weer uitgepraat en op het laatst toch afgesloten toen hij zich bekeerde tot de islam en zijn tante wilde overreden om maar van religie te veranderen. Haatbrief na haatbrief, buiten elke orde van geloof of inzicht in zichzelf, bleef volgen. Daar trok Jeanette eindelijk de streep, die tot onmenselijk gedrag van neef en nicht, gezworen vijanden van elkaar en toen opeens de dikste mik, begon te leiden door het contact tussen haar en Corrie te verbreken. Ze hebben Corries telefoon gestolen. Het heeft Jeanette uiteindelijk de kop gekost. Voor haar zusje ging ze door het vuur: ze was niet bezig met haar

eigen stervensproces, maar de plotselinge ziekte van haar zus die ernstig ziek werd, ofwel door een hersen- of hartontsteking die haar niet alleen wilsonbekwaam maar ook zo goed als onaanspreekbaar maakte. Corrie weet nog altijd niet dat Jeanette is overleden. Het moet haar elke keer weer worden uitgelegd. Een en ander leidde tot mijn eigen psychische terugval. Ik moest opgenomen worden. Er zijn veel gesprekken in de bundel met al evenveel, al dan niet bekwame hulpverleners en patiënten, die ik in dichtvorm heb getracht om in essentie te verwoorden.

Jeanettes einde is onmenselijk geweest. Naast de vele ziektes, zoals hart- en nierfalen, en eeuwige longproblemen, kreeg ze nog meer ontlusterende klachten die mij dwongen om haar in de laatste weken naar het toilet te dragen en weer terug. Ze kon haar handen niet meer wassen, omdat haar de kracht ontbrak. Dat deed ik voor haar. Dokters, thuiszorg en artsen van het ziekenhuis blonken uit door hun afwezigheid: ze had een virusje dat uitgezikt moest worden. Het heeft Jeanette en mij, op een hartverpleegkundige van de thuiszorg na, het beeld gegeven dat we aan de goden van de dood werden uitgeleverd. De laatste dagen is het snel gegaan. Bergafwaarts dan, bedoel ik. Jeanette was er niet op voorbereid, en ik nog minder. Wie kan zich op het heengaan van een dierbaar iemand voorbereiden? Niemand, denk ik. Ik heb getracht de pijn die dat veroorzaakt heeft dicht bij mijzelf te houden. De weken voorafgaand aan Jeanettes dood werden getekend door heel veel problemen, incidenten en een geestelijk en lichamelijk lijden dat ik niemand dan diezelfde neef en nicht toewens. Er komen weinig mooie herinneringen bij mij terug, behalve dan de dagen dat we met zijn tweeën, vrijwel helemaal door iedereen verlaten, onze dagen sleten. We waren ingespeeld op elkaar, begrepen elkaar zonder woorden. De breuk tussen haar en mij waarvan ik melding maak, is door een te grote aanslag op mijn onmisbaarheid ontstaan. Het heeft Jeanette diep geraakt, en mij al evenzeer, omdat ik maanden niet aanwezig ben geweest terwijl ik zag dat ze heel langzaam op begon te teren tot er niet veel van haar over was. We zijn weer bij elkaar gekomen toen Jeanette zei dat ze nooit gestopt was om van me te houden, en dat het nooit uit geweest is tussen ons. Ik ben de laatste jaren constant bij haar gebleven om voor haar te zorgen. Ze had niemand anders over, op haar zusje na, die Jeanettes lijdensweg niet langer aan kon zien en daardoor, in mijn ogen, ziek geworden is: ze is het spoor van de ene op de andere nacht kwijtgeraakt, en ze krijgt het volgens artsen niet meer terug. Neef en nicht hebben nu heel wat met hun moeder te stellen, en ik gun ze min of meer hetzelfde wat ik zelf heb doorgemaakt: een zorgelijk leven zonder einde, omdat ze de band met mij verbraken toen ik zelf ziek werd (burn-out, dissociatieve periode, en tenslotte een psychose) die Jeanette en ik alleen door elkaar te ondersteunen in stand gehouden hebben. Het ga Jeanette goed daarboven, of waar ook maar dat goede mensen worden opgevangen. Ik geloof dan niet in God of kerk, maar in een moederfiguur die de juiste mensen bij hun leven, of tenminste bij hun dood, in armen vol van liefde sluit: ik kan alleen maar hopen dat

Jeanette haar ouders en haar kind weer tegenkomt, voordat ik zelf ook aan de beurt ben en haar zoeken zal totdat ik haar en haar geliefden in mijn armen sluiten kan. Ik ben overtuigd van Jeanettes kracht om door te gaan, en zal het er niet bij laten zitten dat er niks is na de dood: er is een thuis waar ik straks welkom ben. Het heeft mij zover gebracht dat ik niet langer bang ben voor de dood. We zullen elkaar tegenkomen en de draad oppakken waar we zijn gebleven: om elkaar in liefde vast te houden totdat zon en maan elkaar ooit, in een verre toekomst, zullen tegenkomen.

Mijn echte ik

Stilte is het woord dat het best bij mij past.
Ik heb een stem in mijn hoofd die het lawaai is van mensheid
en ik weet dat ze me zien, van toen tot aan nu, van wijd tot aan zijd.
Ze denken van alles over mijzelf: dat ik slechts ballast

geweest ben waar zij hun geest niet warm voor gaan wrijven.
Dan zeg ik hen ook: ik heb iets anders te melden dan enkel pijn.
Want ik weet heel toevallig wanneer ik mijn dierbaren moet laten zijn;
ik versta de kunst van het reddingzwemmen dan niet, maar ik kan ze wel laten drijven.

Maar wat er gebeurd is, is veel meer dan dat: ik heb mijn prinsesje op haar paard ontmoet.
Ze heeft me tot man kunnen maken, waar ik in onschuld en kindheid was blijven hangen.
Straks zal ik haar weer, al is ze sinds onlangs verleden,

in mijn eentje weer zien; en dan zal ik haar het weggestroomd bloed
terug kunnen geven dat door gif is vervangen.
Ze kijken hun ogen maar uit: dan zien ze me, waar ik ook ben, slechts in het heden.

Levensles in schuld

Moet de liefde dan zo pijnlijk zijn, zo pijnlijk als de dood,
alleen een beetje langer?
Moet ik er dan ook nog bang voor zijn, nog banger
dan voor stervensnood?

Kan het niet ook kwel en kommer wezen
dat je lief wordt als er weinig anders overblijft?
Kan het niet zo zijn dat pijn in stenen tafelen verstijft
totdat de regels van de liefde zijn gelezen?

Als je spijt krijgt van je leven,
als je zelfs die ene dag toch hebt betreurd
dat je elkaar in grootsheid tegen bent gekomen,

wil je dan uit naam van mij de dag vergeven
dat je haar voor één keer uit je agenda hebt gescheurd:
je bent een mens: je faalt alleen wanneer je enkel hebt genomen.

Het stemmetjesmeisje

Is de dood al net zo resistent als torenhoge zeeënsbaren?
Kan het niet gebeuren dat je ooit toch wakker wordt
en dat je hand in hand met mij de lang teloorgegane tijd eens niet verkort
dat wij getweeën, niet meer tastend naar elkaar, tezamen waren?

Ik heb het hier niet over dat verdoemde duivels seksuele pact,
erger dan dat dwaas gefriemel kun je het beslist niet krijgen,
want geloof me, waar ik hoogstpersoonlijk zoveel meer en zoveel liever van moet hijgen,
is ons dromerige geestelijk contact.

Zeg nou zelf, vriendinnetje, de wereld is maar dun bezaaid met zulke grietjes,
waar de tien sirenen in hun vroege jaren slechts van hebben kunnen horen,
wanneer jij voor even, en alleen voor mij, jouw lieve riedeltje opzet.

Eén klein woordje van mijn liefde staat gelijk aan duizend-een vergeet-me-nietjes,
vol met regenboogbloemen van verloren, altijd weer verloren
vrouwenzielen die ook wensen dat zij net zo kunnen zijn als jij, Jeanette.

De posthode die Karma heet

Jij bent dood, en ik ben met jou gestorven.
Ik heb alle hoeken van de hel met jou gezien.
Wat jij dan meegemaakt moet hebben, telt voor tien maal tien.
Ik heb jouw ongelijke strijd nu in me mee georven.

Ik zal niet vergeten wat men jou heeft aangedaan.
Het is vele malen erger dan wat mij in mijn vergeten jeugd is overkomen.
Want toen ik nog niet zo droomde in mijn diepste dromen,
dat jij daar naast je kist, daar naast je eigen lichaam hebt gestaan,

was ik nog niet zo dicht-dichtbij geraakt als nu,
zo na, zo huid aan huid, dat ik je aan kan raken
en de perzikgeur van elke porie in je huid kan proeven.

Jouw ongeïnde rekeningen zijn voor mij een nimmer ingelost soort déjà-vu.
Het is de hoogste tijd om ergens in een zeer nabije toekomst te ontwaken
en de grootste snoevers die jou doodden voor de tijd die ik te gaan heb af te troeven.

Tweelingzussen

Eén enkel ei, maar toch verschillende gedachten;
één enkel ei, en contrasterend spiegelbeeld.
De tweede staat voor ieder open, en de eersteling beveelt;
ik kan niet anders dan op die van mij staan wachten.

Ik heb nooit enige gelijkenis ontdekt.
De eerste is echt ziek geworden, en de tweede nog een beetje meer.
De eerste kon nog zwanger worden, en de tweede slechts een halve keer.
Twee dagen in de wolken, maar dan toch als het ware voorgoed onbevlekt.

Het is alsof er met het leven van de tweede is gespeeld;
de eerste werd geloofd, de tweede tot een leugenaar verklaard.
Het heeft haar leven er niet mooier op gemaakt, maar wel verziend.

Dan neven maar, een enkel nichtje, het is natuurlijk magertjes bedeed
dat juist haar tweede moederschap door valsheid is verjaard;
haar eigenheid had met mijn kus op het voorhoofd echt een beter lot verdiend.